A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2011. január 27.*

A C-168/09. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunale di Milano (Olaszország) a Bírósághoz 2009. május 12-én érkezett, 2009. március 12-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Flos SpA**

és

a **Semeraro Casa e Famiglia SpA**

között,

az **Assoluce – Associazione nazionale delle Imprese degli Apparecchi di Illuminazione** részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: J. N. Cunha Rodrigues tanácselnök, A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Lõhmus (előadó), A. Ó Caoimh bírák,

* Az eljárás nyelve: olasz.

főtanácsnok: Y. Bot,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. április 22-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Flos SpA képviseletében G. Casucci és N. Ferretti avvocati,

– a Semeraro Casa e Famiglia SpA képviseletében G. Floridia és F. Polettini avvocati,

– az Assoluce – Associazione nazionale delle Imprese degli Apparecchi di Illuminazione képviseletében C. Galli, M. Bogni és C. Paschi avvocati,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino avvocato dello Stato,

– az Európai Bizottság képviseletében H. Krämer és S. La Pergola, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2010. június 24-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a formatervezési minták oltalmáról szóló, 1998. október 13-i 98/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 289., 28. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 21. kötet, 120. o.) 17. és 19. cikkének értelmezésére vonatkozik).

2 Ezt a kérelmet a Flos SpA (a továbbiakban: Flos), a formatervezett világítótestek ágazatában működő társaság, és a Semeraro Casa e Famiglia SpA (a továbbiakban: Semeraro) közötti jogvita keretében terjesztették elő, melynek tárgya a felperes „Arco" elnevezésű lámpán – állítása szerint – fennálló szerzői jogainak sérelme.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 93/98/EGK irányelv

3 A szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejének összehangolásáról szóló, 1993. október 29-i 93/98/EGK tanácsi irányelv (HL L 290., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás: 17. fejezet, 1. kötet, 141. o.) második preambulumbekezdésében kimondja,

hogy a szerzői jog és a szomszédos jogok védelmi idejét szabályozó nemzeti jogszabályok között fennálló különbségek gátolhatják az áruk és szolgáltatások szabad mozgását, valamint a közös piaci szabad verseny torzulását eredményezhetik, következésképpen a belső piac zavartalan működése érdekében harmonizálni kell a tagállamok jogszabályait, hogy az Európai Unión belül egységes védelmi idő érvényesüljön.

4 Ugyanezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló Berni Uniós Egyezmény (Párizsban, 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szöveg) 1979. szeptember 28-i módosítást követő változata 2. cikke értelmében vett irodalmi és művészeti művek szerzői jogi védelméről rendelkezik, a mű szerzőjének életében és a halálától számított 70 éven át.

5 Az említett irányelv „Időbeli hatály" című 10. cikkének (1)–(3) bekezdése ekként rendelkezik:

„(1) Ha az ezen irányelvben foglalt védelmi időnél hosszabb valamely védelmi idő egy tagállamban a 13. cikk (1) bekezdésben meghatározott időpontban már megkezdődött, az az érintett tagállamban ennek az irányelvnek a hatására nem rövidül le.

(2) Az ezen irányelvben foglalt védelmi időket minden olyan műre vagy teljesítményre alkalmazni kell, amely legalább egy tagállam [helyesen: tagállamban] védelemben részesül a 13. cikk (1) bekezdésében meghatározott időpontban a szerzői jogra vagy a szomszédos jogokra vonatkozó nemzeti rendelkezéseknek megfelelően, vagy amely ezen időpontban megfelel a [bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 1992. november 19-i] 92/100/EGK [tanácsi] irányelvben [HL L 346., 61 o.; magyar nyelvű különkiadás: 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.] foglalt védelmi feltételeknek.

(3) Ez az irányelv nem érinti a 13. cikk (1) bekezdésében foglalt időpontot megelőzően végzett felhasználási cselekményeket. A tagállamok elfogadják azokat a rendelkezéseket, amelyek különösen a harmadik személyek által szerzett jogok védelme érdekében szükségesek."

6 A 93/98 irányelv 13. cikke (1) bekezdése első albekezdésének értelmében a tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ezen irányelv 1–11. cikkének 1995. július 1-je előtt megfeleljenek.

A 98/71 irányelv

7 A 98/71 irányelv (2) és (3) preambulumbekezdésének értelmében a tagállamok jogszabályai által a formatervezési mintákra biztosított oltalom eltérései a formatervezési mintákat magukban foglaló termékeket illetően közvetlen hatással vannak a belső piac kialakítására és működésére, és ezek az eltérések torzíthatják a versenyt a belső piacon, következésképpen a belső piac zavartalan működéséhez szükséges a tagállamok formatervezési mintaoltalmi jogszabályainak közelítése.

8 Az említett irányelv (8) preambulumbekezdésének értelmében „a szerzői jogi jogszabályok harmonizációjának hiányában fontos rögzíteni a formatervezési minták lajstromozás útján történő sajátos oltalma, valamint a szerzői jogi védelem halmozódásának alapelvét, miközben a tagállamok számára biztosítani kell annak szabadságát, hogy meghatározzák a szerzői jogi védelem mértékét és azokat a feltételeket, amelyek alapján az ilyen védelmet biztosítják".

9 Ugyanezen irányelv „A mintaoltalom tartalma” című 12. cikke ekként rendelkezik:

„(1) A minta lajstromozása alapján a mintaoltalom jogosultjának kizárólagos joga van a minta hasznosítására és arra, hogy a mintát engedélye nélkül hasznosító harmadik személyekkel szemben fellépjen. Hasznosításnak minősül [helyesen: Hasznosításnak minősül a jelen rendelkezés alkalmazásában] különösen annak a terméknek az előállítása, forgalomba hozatalra való felkínálása, forgalomba hozatala, behozatala, kivitele és e célokból való raktáron tartása, amelyben a minta megtestesül, illetve amelyre a mintát alkalmazzák.

(2) Ha az (1) bekezdésben említett cselekmények a tagállam jogszabályai alapján nem akadályozhatók meg az irányelvvel való összhang megteremtéséhez szükséges rendelkezések hatálybalépésének napját megelőzően, a formatervezési mintaoltalomból eredő jogok alapján nem lehet fellépni azzal a személlyel szemben, aki e cselekményeket ezt az időpontot megelőzően kezdte meg”.

10 A 98/71 irányelvnek a „A szerzői joggal való kapcsolat” című 17. cikke előírja:

„A valamely tagállamban vagy tagállam vonatkozásában az irányelvvel összhangban való lajstromozás útján oltalomban részesülő formatervezési mintát bármilyen formában történő megalkotásától vagy rögzítésétől az adott állam szerzői jogi jogszabályai szerinti védelem is megilleti. E védelem terjedelmét és feltételeit, ideértve az előírt eredeti jelleg mértékét, az egyes tagállamok határozzák meg”.

11 Az említett irányelv 19. cikke (1) bekezdésének első albekezdése kimondja, hogy a tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2001. október 28-tól kezdődő hatállyal megfeleljenek.

A 2001/29/EK irányelv

12 Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.) „Hatály" című 1. cikke (1) bekezdésében kimondja, hogy ezen irányelv tárgya a szerzői jog és a szomszédos jogok védelme a belső piac keretében, különös tekintettel az információs társadalomra.

13 Az említett irányelv „Többszörözési jog" című 2. cikke a következőképp rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát:

a) a szerzők számára műveik tekintetében;

[…]".

A nemzeti szabályozás

14 A formatervezési minták védelmét az ipari mintákat megillető szabadalmakra vonatkozó jogi rendelkezésekről szóló, 1940. augusztus 25-i 1411. sz. királyi rendelet (a *Gazzetta Ufficiale* 1940. október 21-i 247. száma) biztosítja. E királyi rendelet 2001. április 19-ig alkalmazandó változatának 5. cikke ekként rendelkezett:

„Díszítő formatervezési mintát megillető szabadalom tárgyát képezhetik az olyan új formatervezési minták, amelyek bizonyos ipari termékeket formájuk, vagy vonalaik, színeik vagy egyéb elemeik sajátos kombinációja révén különleges díszítéssel ruháznak fel. A szerzői jogra vonatkozó rendelkezések a fent említett formatervezési minták tekintetében nem alkalmazhatók. […]"

15 A szerzői és szomszédos jogokról szóló, 1941. április 22-i 633. törvény (a *Gazzetta Ufficiale* 1941. július 16-i 166. száma, a továbbiakban: 633/1941. sz. törvény) 2001. április 19-ig alkalmazandó változata 2. cikke (1) bekezdésének 4. pontja szerzői jogi védelem alá vonta – az „elválaszthatóság" („scindibilità") feltételével – a formatervezési mintát, és kimondta, hogy ilyen jogi védelem alá tartozik „az alkotás[…], ipari termelés céljából történő alkalmazása esetén is, amennyiben művészeti értéke elválasztható a hozzá kapcsolódó termék ipari jellegétől".

16 A 98/71/EK irányelv végrehajtásáról szóló, 2001. április 19-én hatályba lépő 2001. február 2-i 95. törvényerejű rendelet (a GURI 2001. április 4-i 79. száma, a továbbiakban: 95/2001. sz. törvényerejű rendelet) 22. cikke a művészi érték elválaszthatóságára vonatkozó feltétel eltörlésével módosította a 633/1941. sz. törvény 2. cikke (1) bekezdésének 4. pontját, továbbá egy új 10. pontban az alábbiakkal egészítette ki az oltalom alatt álló műalkotások felsorolását: „az olyan ipari formatervezési alkotások, amelyek önmagukban alkotói fantáziát és művészeti értéket mutatnak".

17 „A 98/71/EK irányelv végrehajtásáról szóló, 2001. április 12-i 164. sz. törvényerejű rendelet (a GURI 2001. május 9-i 106. száma, a továbbiakban: 164/2001. sz. törvényerejű rendelet) a 25 bis cikkel egészítette ki a 95/2001 törvényerejű rendeletet, amelynek átmeneti jelleggel 2001. április 19-től számított tízéves türelmi időt vezetett be, amelynek folyamán a[z] [633/1941. sz.] törvény 2. cikke (1) bekezdésének 10. pontja alapján a formatervezési minták számára biztosított oltalom kizárólag azon személyek vonatkozásában nem bír hatással, akik az említett időpontot megelőzően megkezdték az olyan formatervezési mintáknak megfelelően létrehozott termékek gyártását, felkínálását vagy forgalmazását, amelyek a közkincs részét képezték, vagy közkinccsé váltak".

18 Ezt követően e rendelkezést átvette az ipari tulajdonról szóló olasz törvénykönyv 239. cikke (a továbbiakban: CPI), amelyet 2005-ben hirdettek ki.

19 A közösségi és nemzetközi kötelezettségek végrehajtásáról szóló, 2007. február 15-i 10. sz. törvényerejű rendelet (a GURI 2007. február 15-i 38. száma) 4. cikkének (4) bekezdése, amelyet törvénybe iktatott a 2007. április 6-i 46. sz. törvény, a CPI 239. cikkének módosításával eltörölte többek között a 164/2001. sz. törvényerejű rendelet által bevezetett tízéves türelmi időt. E módosítást követően e cikk így rendelkezett:

„A [633/1941. sz.] törvény 2. cikke (1) bekezdésének 10. pontja alapján az ipari formatervezési minták számára biztosított oltalom nem illeti meg a formatervezési mintáknak megfelelően létrehozott olyan termékeket, amelyek a [95/2001. sz.] törvényerejű rendelet hatálybalépésének napját megelőzően a közkincs részét képezték, vagy közkinccsé váltak".

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

20 2006. november 23-án a Flos a Tribunale di Milano előtt keresetet nyújtott be a Semeraro ellen, amiért az „Fluida" elnevezésű lámpákat importált Kínából és forgalmazott Olaszországban, amelyek – a felperes álláspontja szerint – másolják az Arco lámpa valamennyi stílusbeli és esztétikai jellegzetességét, amely ipari formatervezési alkotás vagyoni jogainak, állítása szerint, ő a jogosultja.

21 Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kiderül, hogy az e határozathoz vezető érdemi eljárást megelőző ideiglenes intézkedés elrendelése iránti eljárás során megállapítást nyert, hogy az 1962-ben megalkotott és 2001. április 19-ét megelőzően a közkincs részévé vált Arco lámpa a 95/2001. sz. törvényerejű rendelet által módosított 633/1941. sz. törvény alapján a szerzői jog által biztosított, ipari formatervezési alkotásokat megillető védelmet élvez, valamint hogy a Semeraro által importált lámpamodell „szolgaian másolja az ARCO valamennyi stílusbeli és esztétikai jellegzetességét". Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró következésképpen 2006. december 29-i végzésében elrendelte a FLUIDA lámpák lefoglalását, és megtiltotta a Semerarónak azok további forgalmazását.

22 Az érdemi eljárással kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy ezen eljárás kezdete óta olyan, a szerzői jogi jogszabályok által biztosított, az ipari formatervezési alkotásokat megillető védelemre vonatkozó jogszabályi módosítások mentek végbe, amelyek kételyeket támaszthatnak a tekintetben, hogy vajon összeegyeztethetőek-e a 98/71 irányelvvel, és különösen az annak 17. cikke által bevezetett védelem halmozódásának elvével.

23 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben különösen a CPI-nek a 2007. február 15-i 10. sz. törvényrendelet 4. cikke (4) bekezdése által módosított 239. cikkére hivatkozik.

24 Ilyen körülmények között a Tribunale di Milano úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A [98/71] irányelv 17. és 19. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan tagállam […] törvényének alkalmazásában, amely – ezen irányelv alapján – jogrendjébe bevezette a formatervezési minták szerzői jogi védelmét, az e tagállamnak biztosított lehetőség, hogy önállóan határozza meg [e védelem terjedelmét és feltételeit], magában foglalhatja magának a védelemnek a kizárását az olyan formatervezési minták tekintetében, amelyeket – noha megfelelnek a védelem szerzői jog által meghatározott követelményeinek – úgy kell tekinteni, hogy a formatervezési mintákhoz fűződő szerzői jogot a belső jogrendbe bevezető törvényi rendelkezések hatálybalépésének napját megelőzően a közkincs részévé váltak, mivel azokat formatervezési mintaként sohasem lajstromozták, vagy a vonatkozó lajstromozás az említett időpontban már lejárt?

2) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén [98/71] irányelv 17. és 19. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan tagállam nemzeti törvényének alkalmazásában, amely – ezen irányelv alapján – jogrendjébe bevezette a formatervezési minták szerzői jogi védelmét, az e tagállamnak biztosított lehetőség, hogy önállóan határozza meg [e védelem terjedelmét és feltételeit], magában foglalhatja magának a védelemnek a kizárását az olyan formatervezési minták tekintetében, amelyeket – noha megfelelnek a védelem szerzői jog által meghatározott követelményeinek – úgy kell tekinteni, hogy a formatervezési mintákhoz fűződő szerzői jogot a belső jogrendbe bevezető törvényi rendelkezések hatálybalépésének napját megelőzően a közkincs részévé váltak, és egy – az e formatervezési mintákhoz fűződő szerzői jog jogosultja által fel nem hatalmazott – harmadik személy az adott államban már gyártott és forgalmazott az e formatervezési mintáknak megfelelően előállított termékeket?

3) Az első és második kérdésre adott nemleges válasz esetén a [98/71] irányelv 17. és 19. cikkét úgy kell e értelmezni, hogy egy olyan tagállam nemzeti törvényének alkalmazásában, amely – ezen irányelv alapján – jogrendjébe bevezette a formatervezési minták szerzői jogi védelmét, az e tagállamnak biztosított lehetőség, hogy önállóan határozza meg [e védelem terjedelmét és feltételeit], magában foglalhatja magának a védelemnek a kizárását az olyan formatervezési minták tekintetében, amelyeket – noha megfelelnek a védelem szerzői jog által meghatározott követelményeinek – úgy kell tekinteni, hogy a formatervezési mintákhoz fűződő szerzői jogot a belső jogrendbe bevezető törvényi rendelkezések hatálybalépésének napját megelőzően a közkincs részévé váltak, és egy – az e formatervezési mintákhoz fűződő szerzői jog jogosultja által fel nem hatalmazott – harmadik személy az adott államban már gyártott és forgalmazott az e formatervezési mintáknak megfelelően előállított termékeket, feltéve, hogy e kizárás egy jelentős (tízéves) időszak tekintetében kerül meghatározásra?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

25 A Semeraro és az Európai Bizottság kételyeket táplál a tekintetben, hogy a 98/71 irányelv 19. cikke jelentőséggel bír-e a jelen alapjogvita megoldása szempontjából, lévén e cikk csupán azt az időpontot határozza meg, amikorra a tagállamoknak meg kell felelniük ezen irányelv rendelkezéseinek.

26 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz magyarázatot arra nézve, hogy a 98/71 irányelv átültetési határidejének lejárta milyen jelentőséggel bírna az alapjogvita megoldása szempontjából. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásában ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság mindössze ezen irányelv 17. cikkére utal.

27 Következésképpen úgy kell tekinteni, hogy a kérdéseket lényegében az említett irányelv 17. cikkének tárgyában tették fel, ennélfogva a Bíróság feladata az, hogy e kérdéseket ezen egyetlen cikk fényében válaszolja meg.

Az első kérdésről

28 A kérdést előterjesztő bíróság első kérdésével lényegében arra keresi a választ, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely kizárja a szerzői jogi védelemből az olyan formatervezési mintákat, amelyek az ezen védelmet e tagállam belső jogrendjébe bevezető jogszabályi

rendelkezések hatálybalépését megelőzően a közkincs részét képezték vagy közkincscsé váltak akár azért, mert azokat formatervezési mintaként sohasem lajstromozták, akár mert a vonatkozó lajstromozás az említett időpontban már lejárt, noha megfelelnek az ezen védelem nyújtásához szükséges valamennyi feltételnek.

29 A kérdést előterjesztő bíróság két esetet vázol fel tehát: egyrészt azt, amikor a formatervezési minták a 98/71 irányelvet átültető nemzeti jogszabály hatálybalépését, azaz 2001. április 19-ét megelőzően a közkincs részét képezték, mivel azokat nem lajstromozták formatervezési mintaként, másrészt azt, amikor e formatervezési minták ezen időpontot megelőzően a közkincs részévé váltak, mivel az e lajstromozásból eredő védelem lejárt.

30 E vonatkozásban, noha a Flos említette a tárgyaláson, hogy nem lajstromoztatta formatervezési mintaként az alapeljárás tárgyát képező lámpamodellt, az előzetes döntéshozatalra utaló határozat e tárgyra vonatkozólag nem szolgál semmiféle pontosítással.

31 Az első kérdésre tehát a jelen ítélet 29. pontjában említett két esetre figyelemmel kell válaszolni. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy ez említett lámpát lajstromozták-e, vagy sem, formatervezési mintaként.

32 Ami az első esetet illeti, tehát azt, amikor a formatervezési mintát ekként sosem lajstromozták, meg kell állapítani, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkének értelmében valamely tagállamban vagy tagállam vonatkozásában az adott állam szerzői jogi jogszabályai által biztosított védelem kizárólag az irányelvvel összhangban való lajstromozás útján oltalomban részesülő formatervezési mintát illeti meg.

33 Következésképpen az olyan formatervezési minták, amelyek a 98/71 irányelvet valamely tagállam jogrendjébe átültető nemzeti jogszabály hatálybalépését megelőzően, a lajtromozás hiánya folytán a közkincs részét képezték, nem tartoznak az említett cikk hatálya alá.

34 Mindazonáltal nem lehet kizárni, hogy a nem lajstromozott formatervezési mintáknak mint műalkotásoknak a szerzői jogi védelme más szerzői jogi tárgyú irányelvekből, köztük a 2001/29 irányelvből is következhet, amennyiben alkalmazásának feltételei teljesülnek, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

35 Ami a második esetet illeti, tehát ha a formatervezési minták azon ténynél fogva váltak a közkincs részévé, hogy a lajstromozásból eredő védelem már lejárt, emlékeztetni kell arra, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkének első mondata akként rendelkezik, hogy a valamely tagállamban vagy tagállam vonatkozásában az irányelvvel összhangban való lajstromozás útján oltalomban részesülő formatervezési mintát bármilyen formában történő megalkotásától vagy rögzítésétől az adott államban a szerzői jogi védelem is megilleti, ugyanezen cikk második mondata pedig lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy e védelem terjedelmét és feltételeit meghatározzák, ideértve az előírt eredeti jelleg mértékét.

36 Mindazonáltal ezen második mondat nem értelmezhető úgy, hogy a tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy szerzői jogi védelemben részesítsenek, vagy ne részesítsenek egy formatervezési mintát, amely valamely tagállamban vagy tagállam vonatkozásában lajstromozásra került, ha e formatervezési minta teljesíti a védelem nyújtásának említett feltételeit.

37 Ezen irányelv 17. cikkének szövegéből, különösen pedig az e cikk első mondatában szereplő „is” szó használatából ugyanis egyértelműen kiderül, hogy a szerzői jogi védelemben kell részesíteni minden olyan formatervezési mintát, amely az érintett tagállamban vagy annak vonatkozásában lajstromozásra került.

38 Az uniós jogalkotónak ezen védelem nyújtására irányuló szándéka következik továbbá a 98/71 irányelv (8) preambulumbekezdéséből, amely, a szerzői jogi jogszabályok harmonizációjának hiányában, rögzíti a formatervezési minták lajstromozás útján történő sajátos oltalma, valamint a szerzői jogi védelem halmozódásának alapelvét.

39 Ezen túl a tagállamok azon lehetősége, hogy a szerzői jogi védelem terjedelmét és nyújtásának feltételeit meghatározzák, szükségszerűen kihatással van ugyanezen védelem hosszára, lévén a védelmi időt a 93/98 irányelv uniós szinten harmonizálta.

40 E tekintetben a 93/98 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése a Berni Uniós Egyezmény 2. cikke értelmében vett irodalmi és művészeti művek szerzői jogi védelméről rendelkezik a mű szerzőjének életében és a halálától számított 70 éven át. Ugyanezen irányelv 10. cikkének (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy ezt a védelmi időt minden olyan műre vagy teljesítményre alkalmazni kell, amely legalább egy tagállamban szerzői jogi védelemben részesült 1995. július 1-jén.

41 Ebből az következik, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkének értelmében az olyan formatervezési mintáknak, amelyek valamely tagállamban vagy tagállam tekintetében lajstromozásra kerültek, és amelyek megfelelnek a szerzői jogi védelem nyújtása tagállamok által meghatározott feltételeinek, köztük az eredetiség feltételének, továbbá amelyek tekintetében a 93/98 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésével összhangban értelmezett 1. cikkében rögzített védelmi idő még nem járt le, szerzői jogi védelemben kell részesülniük.

42 E tekintetben, amint azt a Bíróság megállapította a C-60/98. sz., Butterfly Music ügyben 1999. június 29-én hozott ítéletének (EBHT 1999., I-3939. o.) 18–20. pontjában, a 93/98 irányelv 10. cikkének (2) bekezdéséből egyértelműen következik, hogy az általa előírt védelmi idő azzal a következménnyel járhat, hogy azokban a tagállamokban,

amelyek jogszabályai rövidebb védelmi időt írnak elő, a közkinccsé vált művek vagy teljesítmények újra védelem alá kerülnek. A Bíróság megállapította, hogy ez a megoldás az uniós jogalkotó kifejezett szándékából következik, és arra irányult, hogy a szerzői jogi védelmi időre vonatkozó nemzeti rendelkezések harmonizációjának az ugyanezen irányelv (2) preambulumbekezdésében megfogalmazott célkitűzése a lehető leggyorsabban elérhető legyen, illetve annak elkerülésére, hogy bizonyos jogok egyes tagállamokban megszűnjenek, míg más tagállamokban továbbra is védelem tárgyát képezzék.

43 Meg kell állapítani, hogy ezen okfejtés alkalmazható a korábban más szellemi tulajdonjog által védelemben részesült formatervezési minták szerzői jogi védelmének feléledésével kapcsolatban is. A 98/71 irányelv (2) és (3) preambulumbekezdésének fényében ugyanis az ezt átültető nemzeti szabályozás, anélkül, hogy veszélyeztetné ezen irányelvnek az Unió területének egészén való egységes alkalmazását, valamint a formatervezési mintákat is magukban foglaló áruk belső piacának zavartalan működését, nem zárhatja ki az olyan formatervezési minták szerzői jogi védelmét, amelyek, noha e szabályozás hatálybalépésének napját megelőzően a közkincs részét képezték, jelenleg megfelelnek az e védelem nyújtásához előírt valamennyi feltételnek.

44 Következésképpen az első kérdésre adandó válasz az, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely kizárja az e tagállam szerzői jogi jogszabályai által biztosított védelem alól az olyan formatervezési mintákat, amelyek valamely tagállamban vagy e tagállam tekintetében lajstromozásra kerültek, és amelyek e szabályozás hatálybalépését megelőzően a közkincs részévé váltak, noha megfelelnek az e védelem nyújtásához előírt valamennyi feltételnek.

A második és harmadik kérdésről

45 Második és harmadik kérdésével, amelyeket együttesen célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely az olyan formatervezési minták szerzői jogi védelmét, amelyek – noha megfelelnek az e védelem nyújtásához előírt valamennyi feltételnek – az e jogszabály hatálybalépésének napját megelőzően a közkincs részévé váltak, akár egy jelentős időtartamra, nevezetesen tíz évre, akár teljesen kizárja olyan harmadik személyek tekintetében, akik az adott államban már gyártottak és forgalmaztak az e formatervezési mintáknak megfelelően előállított termékeket.

46 A közkincs részét képező formatervezési minták szellemi tulajdonjogi, nevezetesen szerzői jogi védelmének feléledésével kapcsolatban a Flos, az olasz kormány és a Bizottság írásbeli észrevételeiben azt állította, továbbá a Semeraro a tárgyaláson úgy vélte, hogy ez a védelem ütközéshez vezethet egyrészt a szerzői jog jogosultjainak, illetve jogutódainak jogos érdekei, másrészt az olyan, jóhiszeműen eljáró harmadik személyek érdekei között, akik szabadon felhasználhatták e formatervezési mintákat ezek alapján előállított áruk gyártása vagy forgalmazása céljából.

47 Természetes, hogy egy, a 98/71 irányelvet átültető nemzeti jogszabály, mint amilyen a 95/2001. sz. törvényerejű rendelet 25 bis cikkét beiktató 164/2001. sz. törvényerejű rendelet és a CPI tízéves türelmi időt bevezető 239. cikke – amely kimondja, hogy az érintett formatervezési minták védelme nem érvényesíthető az árukat e formatervezési minták szerint, 2001. április 19-ét megelőzően előállító harmadik személyekkel szemben – alkalmas arra, hogy az ezen árukat előállító harmadik személyekben azt a jogos bizalmat keltse, hogy folytathatják e felhasználást.

48 Mindazonáltal, ami a formatervezési minták szerzői jogi védelmének alkalmazását illeti, a 98/71 irányelv, a 93/98 irányelv 10. cikkének (3) bekezdésével ellentétben, nem tartalmaz egyetlen kifejezett rendelkezést sem időbeli alkalmazásáról a megszerzett jogok és harmadik felek jogos bizalmának védelme érdekében.

49 E vonatkozásban meg kell állapítani, hogy a 98/71 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése, amely a formatervezési minták felhasználási cselekményei elleni fellépésről szól olyan személyekkel szemben, akik az említett cselekményeket az ezen irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépését megelőzően kezdték meg, kizárólag a formatervezési mintaoltalomból eredő jogokat érintette, amint az magának e rendelkezésnek a szövegéből is következik, következésképpen nem alkalmazható a szerzői jogi védelem tekintetében.

50 Mindazonáltal, az olyan rendelkezés hiánya, amely kifejezetten a harmadik személyek megszerzett jogainak és jogos bizalmának védelmére irányulna a 98/71 irányelv 17. cikkében biztosított szerzői jogi védelem feléledésével szemben, nem zárja ki az Unió alapelveinek sorába tartozó szerzett jogok tiszteletben tartása elvének és a bizalomvédelem elvének az alkalmazását.

51 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy azon érv értelmében, mely szerint valamely jogszabályi rendelkezés módosítását – eltérő rendelkezés hiányában – alkalmazni kell a korábbi jogszabály hatálya alatt felmerült helyzetek jövőbeli következményeire (lásd többek között a 68/69. sz. Brock-ügyben 1970. április 14-én hozott ítélet [EBHT 1970., 171. o.] 6. pontját, a 270/84. sz., Licata kontra CES ügyben 1986. július 10-én hozott ítélet [EBHT 1986., 2305. o.] 31. pontját, valamint a fent hivatkozott Butterfly Music ügyben hozott ítélet 24. pontját), az új szabályozás hatálybalépésének napját megelőzően végzett felhasználási cselekmények tekintetében továbbra is a korábbi törvény irányadó. Vagyis a szerzői védelem feléledése nincs hatással a harmadik személyek által azon időpontot megelőzően véglegesen megvalósított felhasználási cselekményekre, amely időpontban ezen jogok alkalmazhatóvá váltak.

52 Az említett elv értelmében e szerzői jogi védelemnek a nem végleges helyzetek jövőbeni hatásaira történő alkalmazása ezzel szemben azt jelenti, hogy az kihatással van a harmadik személyek olyan teljesítmény felhasználásának folytatására vonatkozó jogaira, amely újból szellemi tulajdonjogi védelmet élvez (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Butterfly Music ügyben hozott ítélet 24. pontját).

53 Ugyancsak emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a bizalomvédelem elvének alkalmazási köre nem tágítható ki annyira, hogy általános jelleggel megakadályozza az új szabályozásnak a régi szabályozás hatálya alatt létrejött helyzetekre való jövőbeli alkalmazását (lásd ebben az értelemben többek között a 278/84. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1987. január 14-én hozott ítélet [EBHT 1987., 1. o.] 36. pontját; a 203/86. sz., Spanyolország kontra Tanács ügyben 1988. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 1988., 4563. o.] 19. pontját; a C-221/88. sz. Busseni-ügyben 1990. február 22-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-495. o.] 35. pontját és a fent hivatkozott Butterfly Music ügyben hozott ítélet 25. pontját).

54 Jelen esetben az érintett tagállam két típusú jogszabályi rendelkezést is elfogadott harmadik személyek egy bizonyos kategóriája megszerzett jogai és jogos bizalma védelmének céljából.

55 Ami először is azt a jogszabályi rendelkezést illeti, amely harmadik személyek egy bizonyos kategóriája tekintetében, jogos érdekeik védelme céljából átmeneti időszakot ír elő, a megszerzett jogok tiszteletben tartása elvéből és a bizalomvédelem elvéből az következik, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkével nem ellentétes egy ilyen rendelkezés, amennyiben nem jár azzal a hatással, hogy egy jelentős időszak folyamán késlelteti a formatervezési minták szerzői jogi védelmére vonatkozó új szabályozás alkalmazását, akadályozva ezáltal annak az ezen irányelv által előírt időpontban történő alkalmazását (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Butterfly Music ügyben hozott ítélet 23. és 28. pontját).

56 E vonatkozásban ezen átmeneti időszak tartamának, valamint a harmadik személyek említett jogszabályi rendelkezés által érintett kategóriáinak összeegyeztethetőségét az arányosság elvére tekintettel kell értékelni.

57 Vagyis az érintett tagállam által elfogadott jogszabályi rendelkezésnek a nemzeti jogszabály által megvalósítani kívánt célkitűzés elérésére alkalmasnak, illetve ehhez szükségesnek kell lennie, azaz biztosítania kell az egyrészt a harmadik személyek szerzett jogai és jogos bizalma, másrészt a szerzői jog jogosultjának érdekei közötti egyensúly tiszteletben tartását. Ezen túl garantálnia kell, hogy mindez ne haladja meg az ezen egyensúly biztosításához szükséges mértéket.

58 E tekintetben az említett rendelkezést kizárólag akkor lehet alkalmasnak tekinteni, ha harmadik személyek olyan kategóriáját érinti, amely hivatkozhat a bizalomvédelem elvére, azaz az olyan személyeket, akik a 98/71 irányelv 17. cikkét az érintett tagállam belső jogába átültető jogszabály hatálybalépését megelőzően már megvalósították a közkincshez tartozó formatervezési minták felhasználási aktusait.

59 Egy ilyen jogszabályi rendelkezésnek továbbá az említett formatervezési minták harmadik személyek által történő használatának azon időszakára kell korlátozódnia, amely e személyek számára szükséges akár az említett formatervezési minták korábbi használatán alapuló tevékenység fokozatos megszűntetéséhez, akár a készletek eladásához.

60 A rendelkezés nem haladja meg a fennálló érdekek biztosításához szükséges mértéket, amennyiben nem késlelteti jelentős időszak folyamán a szerzői jogi védelem nyújtását.

61 A jelen ügyben, azon harmadik személyek kategóriájával kapcsolatban, akik tekintetében a jogszabály a szerzői jogi védelem időszakos érvényesíthetetlenségét írja elő, a 95/2001. sz. törvényerejű rendelet rendelkezéseit és a CPI 239. cikkét megfelelőnek lehet tekinteni, mivel azok kizárólag azon személyeket érintik, akik jogaikat a 98/71 irányelvet átültető nemzeti rendelkezések hatálybalépését megelőzően szerezték.

62 Ezzel szemben egy ilyen érvényesíthetetlenséget egy tízéves átmeneti időszak folyamán nem látszik többé igazolni a jóhiszeműen eljáró harmadik személyek gazdasági érdekei biztosításának szükségessége, mivel úgy tűnik, hogy egy rövidebb időszak ugyancsak lehetővé teszi a tevékenység fokozatos beszűntetését a korábbi használat, de akár még a készletek eladása tekintetében is.

63 Továbbá úgy tűnik, a szerzői jogi védelemre vonatkozó tízéves átmeneti időszak meghaladja a szükséges mértéket, mivel azzal, hogy tíz évvel csökkenti egy mű védelmi idejét, amely főszabály szerint a szerző halálát követő hetven év, a szerzői jogi védelem alkalmazását egy jelentős időszak folyamán késlelteti.

64 Másodsorban, ami a 2007. február 15-i 10. törvényrendelet 4. cikkének (4) bekezdését illeti, amely eltörli a türelmi időt, és bevezeti a szerzői jogi védelem korlátlan érvényesíthetetlenségét olyan áruk tekintetében, amelyeket 2001. április 19-ét megelőzően a közkincs részét képező formatervezési minták nyomán hoztak létre, a fentiekből az következik, hogy egy ilyen rendelkezés megfosztja lényegétől a 98/71 irányelv 17. cikkét, mivel azzal a következménnyel jár, hogy általános jelleggel akadályozza az új, azaz a szerzői joghoz kapcsolódó védelem alkalmazását. Ezen rendelkezés nem irányul azon harmadik személyek kategóriájának korlátozására sem, akik a bizalomvédelem elvére hivatkozhatnak. Épp ellenkezőleg: kitágítja a szerzői jog érvényesíthetetlensége alkalmazhatóságának körét, mivel a rendelkezés értelmében nem szükséges, hogy a harmadik személy 2001. április 19-ét megelőzően kezdje meg az említett formatervezési minták felhasználását.

65 A fenti megfontolások fényében a második és harmadik kérdésre azt kell válaszolni, hogy a 98/71 irányelv 17. cikkét akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely az olyan formatervezési minták szerzői jogi védelmét, amelyek, –noha megfelelnek az e védelem nyújtásához előírt valamennyi feltételnek –, e szabályozás hatálybalépését megelőzően a közkincs részévé váltak, akár egy jelentős időtartamra, nevezetesen tíz évre, akár teljesen kizárja olyan harmadik személyek tekintetében, akik az adott államban már gyártottak és forgalmaztak az e formatervezési mintáknak megfelelően előállított termékeket, függetlenül attól, hogy ezen aktusokat mikor hajtották végre.

A költségekről

66 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A formatervezési minták oltalmáról szóló, 1998. október 13-i 98/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 17. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely kizárja az e tagállam szerzői jogi jogszabályai által biztosított védelem alól az olyan formatervezési mintákat, amelyek valamely tagállamban vagy tagállam tekintetében lajstromozásra kerültek, és amelyek e szabályozás hatálybalépését megelőzően a közkincs részévé váltak, noha megfelelnek az e védelem nyújtásához előírt valamennyi feltételnek.

2) A 98/71 irányelv 17. cikkét akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely az olyan formatervezési minták szerzői jogi védelmét, amelyek – noha megfelelnek az e védelem nyújtásához előírt valamennyi feltételnek – e szabályozás hatálybalépését megelőzően a közkincs részévé váltak, akár egy jelentős időtartamra, nevezetesen tíz évre, akár teljesen kizárja olyan harmadik személyek tekintetében, akik az adott államban már gyártottak és forgalmaztak az e formatervezési mintáknak megfelelően előállított termékeket, függetlenül attól, hogy ezen aktusokat mikor hajtották végre.

Aláírások